

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти

пр. Перемоги, 10 м. Київ, 01135, тел.(044)481-47-69, факс (044)481-32-87, e-mail: dps@mon.gov.ua

Департаменти (управління) освіти
та науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій

**На заміну листа МОН
від 15.11.2021 № 4/157-21**

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України надсилає цей лист на заміну листа від 15.11.2021 № 4/157-21, та просить враховувати під час роботи зазначену в ньому інформацію.

18 листопада відзначається Європейський день захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, що є порушенням прав дітей та завдає довготривалих і згубних наслідків на все їхнє життя.

Крім того, щорічно в Україні з 25 листопада до 10 грудня включно проводиться Всеукраїнська кампанія «16 днів проти насильства» з метою привернення уваги суспільства до проблем подолання насильства у сім'ї, жорстокого поводження з дітьми, протидії торгівлі людьми та захисту прав жінок.

Період кампанії «16 днів проти насильства» охоплює наступні важливі дати:
25 листопада – Міжнародний день боротьби з насильством щодо жінок;
1 грудня – Всесвітній день боротьби зі СНІДом;
2 грудня – Міжнародний день боротьби з рабством;
3 грудня – Міжнародний день людей з обмеженими фізичними можливостями;

5 грудня – Міжнародний день волонтера;

6 грудня – Вшанування пам'яті студенток, розстріляних у Монреалі;

10 грудня – Міжнародний день прав людини.

Міністерство освіти і науки України рекомендує організувати та провести в закладах освіти тематичні уроки, лекції, вебінари, круглі столи та інші заходи з урахуванням карантинних обмежень відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 641 «Про встановлення карантину та

МОН № 4/196-21 від 17.11.2021

Підписав: Божинський Володимир Святославович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000752B200041A98400
Дійсний: з 04.06.2020 15:45:40 по 04.06.2022 15:45:40

запровадження посиленних протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Формування у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для здорового та безпечного життя, сприятиме досягненню глобальних цілей сталого розвитку, проголошених ООН (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року № 70/1) і підтриманих Україною відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Інформацію про заплановані заходи рекомендуємо розмістити на сайтах закладів освіти та сайтах засновників, а також поінформувати учасників освітнього процесу. Під час проведення заходів рекомендуємо використовувати матеріали, надіслані листами Міністерства освіти і науки України від 17.10.2021 № 6/1379-20 та від 10.03.2021 № 1/9-128.

Звертаємо увагу, що в умовах світової пандемії COVID-19 та переходом на здобуття освіти в дистанційній формі, значно зросла кількість часу, який здобувачі освіти проводять в мережі Інтернет, що не лише шкодить здоров'ю, а й збільшує ймовірність потрапляння під вплив різноманітних ризиків в цифровому середовищі. Одними з найрозповсюдженіших та найнебезпечніших ризиків для дитини в цифровому середовищі є прояви насильства та експлуатація.

Для підвищення обізнаності учасників освітнього процесу рекомендуємо проводити інформаційно-просвітницькі та профілактичні заходи щодо запобігання насильству та експлуатації дітей в цифровому просторі, використовуючи довідкові матеріали, розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України (режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/bezpeka-ditej-v-interneti>):

«Моя перша подорож безпечним онлайн-простором» для дітей 4-6 років;
«Моя суперсила – безпека в Інтернеті» для учнів 1-2 класів;
«Не ведусь: ми – герої безпеки в Інтернеті» для учнів 3-4 класів;
«Не ведусь» для учнів 5-6 класів;
«(Не)дитячі стосунки онлайн» для учнів 7-11 класів;
довідник «Рекомендації щодо онлайн-безпеки для педагогічних працівників».

Міністерством освіти і науки України спільно з освітнім проєктом «Stop_sexтинг» **22 листопада 2021 року о 14:00 год** заплановано проведення вебінару для педагогічних працівників щодо онлайн-безпеки. Вебінар сприятиме формуванню здатності педагогічних працівників виявляти та реагувати на випадки потрапляння здобувачів освіти у ризиковані ситуації в мережі Інтернет, а також здійснювати профілактичну роботу для попередження таких випадків.

Трансляція вебінару відбудеться на Facebook-сторінці освітнього проєкту «Stop_sexтинг» (режим доступу: <https://www.facebook.com/stopsextingua>). Участь у вебінарі передбачає отримання іменного електронного сертифікату про його проходження. З детальною інструкцією щодо отримання такого сертифікату можна ознайомитись на сайті освітнього проєкту «Stop_sexтинг» у розділі

«Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти» (режим доступу: <https://stop-sexting.in.ua/programa-pidvyshhennya-kvalifikacziyi-pedagogichnyh-pracivnykiv-zakladiv-osvity/>) (контактна особа Смоланка Алла, +380977871560, stopsexting.ua@gmail.com).

Радою Європи спільно з Українським фондом «Благополуччя дітей» за сприяння Міністерства освіти і науки України в рамках проєкту «Боротьба з насильством щодо дітей в Україні» було підготовлено інформаційні матеріали, які можуть бути додатковим ресурсом у проведенні заходів до вищевказаних днів, зокрема:

правила безпеки для підлітків;

відеокурс для освітян «Убезпечені дорослі – у безпеці діти»;

інформація для батьків про побудову довірливих взаємин з підлітками.

Вказані вище матеріали розміщені на сайті Українського фонду «Благополуччя дітей» (режим доступу: <https://childfund.org.ua/diialnist/shkola-bezpeki-tyam>).

Інші матеріали проєкту «Боротьба з насильством щодо дітей в Україні» доступні на сайті Офісу Ради Європи в розділі «Підвищення обізнаності та запобігання» (режим доступу: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/combating-violence-against-children-in-ukraine>), зокрема:

1) брошура «Батьківство в цифрову епоху» з рекомендаціями для батьків щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства в Інтернеті (режим доступу: <https://rm.coe.int/parenting-in-digital-age-1-uk-/1680a13216>);

2) відеоролик «Почни говорити» для дітей та дорослих щодо попередження сексуальних домагань в спорті (режим доступу: <https://vimeo.com/477933967>);

3) відеоролик «Розкажи дорослому, якому довіряєш» щодо попередження сексуального насильства щодо дітей (режим доступу: <https://vimeo.com/292080839>);

4) буклет «Дізнайся про свої права в цифровому середовищі» з рекомендаціями Ради Європи щодо поваги, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі для дітей та молоді (режим доступу: <https://rm.coe.int/learn-about-your-rights-in-a-digital-environment-ukr/1680a052c2>);

5) брошура для підлітків «Тож це сексуальне розбещення?» (режим доступу: <https://rm.coe.int/translation-so-this-is-sexual-abuse-ua/16809ee500>);

6) посібник для фахівців, що працюють з дітьми, з питань участі дітей «Слухай-Дій-Змінюй» (режим доступу: <https://rm.coe.int/prems-008521-child-participation-handbook-2021-ukr/1680a2aa8a>);

7) навчально-методичний посібник для фахівців закладів дошкільної освіти із запобігання сексуальному насильству стосовно дітей «Кіко та Рука. Захищають педагоги-Захищені діти» (режим доступу: <https://rm.coe.int/kiko-hand-tfort-manual-final/1680a3f8e0>);

8) посібник для фахівців органів державної влади з прав дитини в цифровому середовищі (режим доступу: <https://rm.coe.int/prems-091920-gbr-2576-it-handbook-ukr-web/1680a2dbeb>);

9) серія із 6-ти навчальних відеоуроків для батьків та дорослих, які працюють з дітьми «Батьківство в епоху цифрових технологій»:

захист дітей онлайн (режим доступу: <https://vimeo.com/46417>);

сексуальний шантаж (режим доступу: <https://vimeo.com/464179>);

секстинг (режим доступу: <https://vimeo.com/464177511>);

секс-чатинг (режим доступу: <https://vimeo.com/464176>);

грумінг (режим доступу: <https://vimeo.com/46418153>);

зображення сексуального характеру, що використовуються для помсти (режим доступу: <https://vimeo.com/464180697>).

Інформуємо також, що громадською організацією «Мінзмін» (режим доступу: <http://minzmin.org.ua/>) спільно з Міністерством цифрової трансформації за сприяння Міністерства освіти і науки України було розроблено інформаційно-довідкові матеріали для проведення уроків на тему «Моя приватність» в закладах загальної середньої освіти, зокрема:

для учнів 1-4 класів про персональну інформацію і як нею користуватись в мережі Інтернет (режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/protydia-torgivli-luydmy/2021/10/19/Pryvatnist.1-4.pdf>);

учнів 5-8 класів про ризики розголошення персональної інформації та можливі наслідки публікації фотографій та розміщення персональної інформації в соцмережах (режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/protydia-torgivli-luydmy/2021/10/19/Pryvatnist.5-8.pdf>);

учнів 9-11 класів про використання персональної інформацію в мережі Інтернет та соціальних мережах (режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/protydia-torgivli-luydmy/2021/10/19/Pryvatnist.9-11.pdf>).

Крім того, в рамках такої спільної ініціативи було розроблено:

онлайн-курс у вигляді серії відеоблогів на актуальні для батьків теми щодо захисту права дитини на приватність (режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PLo7hrBBCFl6MMNYe5poI7ut_abjfEh8sg);

інструкції про налаштування приватності в соціальних мережах Telegram, TikTok, Instagram, Facebook (режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robotata-zahistprav-ditini/bezpeka-ditej-v-interneti>).

Інші корисні матеріали про безпеку в цифровому просторі, інформацію щодо партнерських організацій, поради і корисні посилання розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України в розділі «Безпека дітей в інтернеті» (режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robotata-zahistprav-ditini/bezpeka-ditej-v-interneti>).

Наголошуємо на необхідності поширювати серед учасників освітнього процесу інформацію про діяльність «гарячих ліній» за номерами:

1578 – з питань протидії торгівлі людьми;

1588 – з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;

0800505501 (безкоштовно зі стаціонарних) та 527 (безкоштовно з мобільних) – з протидії торгівлі людьми та консультування мігрантів.

Міністерство освіти і науки України спільно з громадською спілкою «А21 Україна» з нагоди Всеукраїнської кампанії «16 днів проти насильства» підготували матеріали для педагогічних працівників щодо протидії торгівлі людьми (режим доступу: [https://www.a21.org/content/ukraine-live free/grapgg?permcode=grapgg](https://www.a21.org/content/ukraine-live-free/grapgg?permcode=grapgg)).

Просимо довести до відома керівників закладів освіти вказану інформацію та провести заходи з нагоди відзначення Європейського дня захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства та Всеукраїнської кампанії «16 днів проти насильства».

З повагою

в. о. генерального директора

Володимир БОЖИНСЬКИЙ